

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДИСКУРСУ У ТВОРЧОСТІ О. КИРИЛА СЕЛЕЦЬКОГО

Ігор РОЗЛУЦЬКИЙ,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української літератури
та теорії літератури, директор
бібліотеки ДДПУ імені Івана Франка
(Дрогобич, Україна)

Ihor ROZLUTSKYI,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor of Ukrainian
Literature and Theory of Literature
Department, director of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical
University Library Drohobych Ivan
Franko State Pedagogical University
(Drohobych, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-3905-3914>
rim2007@ukr.net

Анна РОЗЛУЦЬКА,
аспірантка кафедри української
літератури та теорії літератури
ДДПУ імені Івана Франка
(Дрогобич, Україна)

Anna ROZLUTSKA,
Postgraduate Student of Ukrainian
Literature and Theory of Literature
Department, Drohobych Ivan Franko
State Pedagogical University
(Drohobych, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0003-3816-2702>
p.a.g.drog@gmail.com

*У дослідженні вперше від-
рефлексовано специфіку омов-
лення національного дискурсу у
художній творчості о. Кирила
Селецького. Увагу зосереджено на
стрижневих образах, які несуть
основні смисли й сенси української
екзистенції. Серед домінантних –
образ храму, що символізує утвер-
дження не лише християнської
віри, яка, на думку отця, органічно
корелює зі становленням україн-
ської нації, а й виступає фокусом
національного буття. Зі святинєю
автор пов'язує історію, сьогоден-
ня та майбутнє України. У цьому
сакральному місці, яке є джерелом
Божої благодаті, відбувається
культурний і національний здвиг
народу, його відродження, станов-
лення та самоідентифікація.*

*Автор моделює національну
матрицю, осердя якої є україн-
ська мова. Логіка письменника
недвозначна, адже першоосновою
повноцінного й національного
буття є його мова, передовсім як
«жива схованка» духу. Доповнює
національну складову образ влас-
ної хати, яка символічно прочиту-
ється як власна держава.*

*Виразно представлено вплив
Т. Шевченка на становлення націо-
нальної свідомості отця-просвіт-*

ника. Зокрема, вбачаємо схожість образів та мотивів, що репрезентують національний наратив художнього слова обох митців.

Актуалізувавши основні складові національного простору (храм, мова, хата тощо), автор доповнює свою концепцію образом школи, ґрунтованої на християнсько-національних засадах.

У письменника національне органічно взаємодіє з релігійним, значні ракурси взаємодоповнюються і спрямовані на реалізацію просвітницької місії у процесі національного самостворення й самоутвердження.

Зазначимо, що о. Кирило Селецький в осмисленні національного питання заторкує морально-етичні норми українського побуту, які зорієнтовані на християнські цінності. Зробимо узагальнення, що творчість о. К. Селецького – це синтез національного й християнського. Ці категорії визначальні і для світоглядного становлення особистості, і для розвою української нації та розвитку національної Церкви.

Ключові слова: храм, мова, хата, символ, національна ідея.

THE PECULIARITIES OF THE NATIONAL DISCOURSE IN THE WORKS OF FR. KYRYLO SELETSKYI

The peculiarities of national discourse in the works of Fr. Kyrylo Seletskyi has been reflected in the study for the first time. Our attention is focused on the core images that convey the basic meanings and senses of Ukrainian existence. Among the dominant ones is the image of the temple, which symbolizes not only the establishment of the Christian faith, which, according to the priest, is organically correlated with the formation of the Ukrainian nation, but also is the focus of national existence. The author connects the history, present and future of Ukraine with the shrine. In this sacred place, which is the source of God's grace, cultural and national upheaval of the people, their revival, formation and self-identification takes place.

The author models the national matrix, the core of which is the Ukrainian language. The logic of the writer is unambiguous, because the basis of a full and national existence is his language, especially as a "living hiding place" of the spirit. The image of his own house, which is symbolically read as his own state, complements the national component.

The influence of Taras Shevchenko on the formation of the father and educator's national consciousness is clearly presented. In particular, we can see the similarity of images and motifs that represent the national narrative of both artists.

By actualizing the main components of the national space (temple, language, house, etc.), the author complements his concept with the image of a school based on Christian and national principles.

The writer's national identity organically interacts with the religious identity, significant perspectives complement one another and are aimed at implementing the educational mission in the process of national self-establishment and self-affirmation.

It should be noted that to comprehend the national issue Fr. Kyrylo Seletskyi touches on the moral and ethical norms of Ukrainian life, which are focused on Christian values. In conclusion, Fr. Kyrylo Seletskyi's works are a synthesis of national and Christian ideas. These categories are crucial for the worldview of the individual as well as for the development of the Ukrainian nation and the national Church.

Key words: temple, language, house, symbol, national idea.

Постановка проблеми. Творчість о. Кирила Селецького в контексті історії націософського виміру займає по-особливому важливе місце, яке характеризує його як величного душпастиря УГКЦ і водночас як державного мужа. Якщо простежимо розвиток української культури в Західній Україні з другої половини XIX – початку XX ст., то, безперечно, годі уявити таку багатогранну постать в українській історії. Священник, засновник двох чернечих згромаджень, фундатор дитячих заходів для українських дітей в Галичині, активний громадський діяч, один з ініціаторів створення товариства «Просвіта», видавець, редактор, письменник, у доробку якого є твори і для дорослих, і для дітей, публіцист. Селецький – ревний проповідник Божого Слова, взірць праведного й Богопосвяченого життя, рівно ж старанний будівничий національного буття рідного народу. Сам отець з невимовною скромністю зазначав про себе: «Єсьм убогий сільський парох. Не посідаю ні сіл, ні фільварків, тільки посідаю превеликий капітал в серці моїм, а тим капіталом – горяча любов мого народу і сильна віра у Боже Провидіння...» [5, с. 31].

Проникливо й різногранно з нагоди двадцятип'ятиліття пам'яті схарактеризував о. Кирила Селецького перемишльський єпископ Йоасафат Коциловський: «Де душпастирює, всюди підносить своїх парохіян у релігійному й національному житті. Всюди дбає про красу Божих домів...

Найвизначнішою його чеснотою – після любови Бога – це любов до своєї нації, своєї батьківщини, любов свого народу – цього між нашими ближніми найбільшого, найпершого нашого ближнього. Ця його любов була, однак, так сильно й так всебічно на Бозі основана, така чиста, така безкорисна, а така природна, що на неї, як на неземну перлу, мусило зглянути й пресв. Серце нашого Спасителя й заплатило за неї щедро – не тільки йому самому, але й всім нам, бо дало йому, тому нашому своєрідному, своєському, галицькому священикові-вдівцеві, велику ласку стати основником двох, перших у нашій провінції, Згромаджень монаших, цебто конгрегацій, опертих на дусі церковного права, а саме: Згромадження сестер-служебниць Прч. Діви Марії Непорочно Зачатої в Жужелі і Згромадження сестер св. Йосифа Обручника Прч. Діви Марії

в Цеблові» [7, с. 7]. Це сьогодні одне з найбільш глибоких та концептуальних означень життя й творчості о. Кирила Селецького, яким, окрім оцінки духовної постави душпастиря, правлячий єпископ авторитетно завершує дискусію щодо відродження чернецтва УГКЦ і заснування отцем-настоятелем с. Жужель двох монаших згромаджень.

Про національний аспект творчої спадщини, поряд із християнським, говорить і о. Йосип Годунько, згадуючи надмогильне слово о. Івана Ковальського: «Назв'їм же й ми – брати та сестри, тим вповні заслуженим словом праведного священика, невтомного сівача на церковній і національній ниві...» [2, с. 4].

Аналіз досліджень. З-поміж все ще нечисленної дослідницької спадщини, присвяченої о. К. Селецькому, науковці лише принагідно заторкують національне питання у творчості автора. Звертають увагу на окреслену проблему й згадані щойно автори: єп. Йосафат Коциловський, о. Теодор Вергун, о. Йосип Годунько. Проникливо про любов до свого рідного, виводячи неповторні «ізмарагди мовостилю» бойківсько-надністрянської говірки, пише сучасна дослідниця Марія Стецик. Однак проблема національного колориту у творчості о. К. Селецького ще на ставала предметом цілісного самостійного дослідження, ба більше, український читач на сьогодні ще не має змоги вичерпно ознайомитися з друкованою спадщиною отця. Окремими виданнями з'явилися лише збірочки дитячих оповідань «Пригоди Джеймса Кука або що зможе сильна воля і труд постійний», «Відкриття Америки», «Божі заповіді в оповідках», а також перша частина двотомового зібрання вибраних творів душпастиря. А втім, ми не претендуємо на вичерпне дослідження, яке потребує іншого, набагато ширшого формату, як заявлена студія, лише спробуємо окреслити деякі аспекти національно-духовних візій о. К. Селецького, взявши до уваги низку його художніх, богословських та публіцистичних студій. Отже, з цього випливає і **мета дослідження** – окреслити національні аспекти у творчості душпастиря та особливості їх становлення.

Виклад основного матеріалу. У художній та публіцистичній спадщині о. К. Селецького, якому, звісно, головно залежить на збереженні «собору душі» людської, ми часто віднаходимо також розповіді про віднову святинь, реставрацію їхніх інтер'єрів чи екстер'єрів, побудову освітньо-навчальних центрів. Біографи життєпису священника згадують численні парафії, на яких йому впродовж певного часу доводилося душпастирювати. Це с. Стара Сіль, с. Білич Горішній (Старосамбірщина, Львівська область), с. Мільків, м. Любачів, с. Вороблик Королівський, с. Корениця, с. Крамарівка (Польща), с. Жужель, с. Цеблів (Сокальщина),

у яких парох суттєво спричинився до будівництва і відновлення церковних споруд. Для отця впорядкований та гарно оздоблений храм – це немов би знак відбудови й утвердження власного народу. Саме з християнської святині як одного з центрів духовності українського народу відбувається культурний та національний розвій, який несуть «славнії робітники в винограді Христовом – сиві, мов голуби, священики. Одежа на них непоказьна, але душа в них чиста, гріхом не скажена» [7, с. 73].

Божий дім для душпастиря – це й збереження національної пам'яті, сакральний літопис нашого народу і водночас дороговказ на майбутнє.

«Пам'ятайте ж, братя, як вам прийде церков ставити, не залишіт півмісяць під крестом водрузити, аби пам'ять гнета татарського перейшла од покоління до покоління» [7, с. 48].

Окрім того, часте звернення до образу храмів у творчості о. К. Се-лецького свідчить і про добробут та могутність держави. Справжнім взірцем краси та заможності виступають святині, зокрема, у казці «Вечерниці і що на них Михайло Бабей о добрім сину розповідав». Хоча й згадка про культову споруду, на перший погляд, принагідна, але все-таки ця художня деталь містить особливу змістову наповненість, стає символічним орієнтиром та візитівкою міста. «А білий кінь мовить до Івася:

– Всі-сьмо вже свобідні, можем си відітхнути – вже розбійники за нами більше гонити не будуть. Чи бачиш ти се велике місто, где церквей так богато? Где той гай зелений, там розлучимся з собою. Там іди до того міста, до палацу самого короля і стань там на службу» [7, с. 54].

Наскрізний концепт святині, на думку автора, ідеально вписується у буття українського народу. Це – невіддільна складова його існування: «Сли перейдем вширш і вздовж нашу землю, то побачимо, же где тільки руська мова та руська пісьнь гомонит, где руський звичай та обичай цвите, всюда наші гарні, хотя й убогі, церковці вершками своїми до неба стремят, як би хтіли указати всякой душі християнської, же там висше всім стремити треба, же там висше в спокій і щастіє правдиве» [7, с. 47].

Церкві автор відводить роль захисниці українського народу: «А се не дасться заперечити, що лише, і то лише свята церков спасла нашу Русь від грозячої загибели! Єї слуги так бодро всегда за права своєї народности стояли! Неоспоримий доказ на се есть рік 1848, коли австрійським народам признано повну свободу жити і розвиватися...» [7, с. 513]

Із храмом, у якому моляться мудрі та ревні служителі, отець пов'язує майбутнє народу. «Дай, Боже, – додав владики, – нашій Русі якнай-

більше таких отців духовних, то воскресне давня слава і краса нашого святого обряду, Русь стане жити власним життям, і спадуть з неї окупи темноти, в які її погрузила довголітня неволя. Нехай тая ново-построєна церков стане новим жерелом Божої благодати і причиниться до умноження духовного майна повіреного мому попеченню народу!» [7, с. 514].

Відновлення церкви – наче відбудова власної домівки, з якої починається зростання та усвідомлення своєї окремішності, неповторності. Саме храм, у візії душпастиря, є наріжним каменем становлення нації. Тут голосять слово, яке для о. К. Селецького водночас має і сакральне значення, і завдяки якому відбувається поштовх до усвідомлення власного національного «Я». Отже, отець свідомо торкається чи не найважливішого питання в розбудові власної держави – мовного. Бо ж відомо: «Мова є органічним атрибутом народу. Без мови немає народу» [3, с. 113].

Автор іде ще далі, розширюючи простір опису, у якому, поряд з храмом, є школа, а також житниця, яка мала одне з першорядних значень для селян. Це – своєрідна архітектурна композиція громади, адже в обох перших інституціях дбають за духовний розвій молодих вихованців. «Серед села стоїть церков, коло церкви – школа, а недалеко шпихлір громадський» [7, с. 69].

Оповідання «О. Іоанн Снігурський» містить одну надважливу художню деталь, яка згодом розгортається ледь не в мовну дискусію. Ідеться про українське питання, коли напередодні храмового празника перемишльський єпископ вирішує, хто і якою мовою говоритиме проповідь. В авторському відступі вже на самому початку о. К. Селецький правильно й далекоглядно розставляє акценти, розуміючи надважливість мовленого священниками слова. В отця людина, народ можуть стати як рівні серед рівних з іншими через усвідомлення своєї культури, мови й релігії. Саме так вони можуть представити себе у світі: «В Хинах, Японії, Індіях, серед пустарей африканських голосили і голосять місіонарі народи поганьському слово Боже в тім язичі, якого той нарід з первовіку в щоденних своїх зносинах употребляє. У нас на Русі склалося таке чудовище, що народи голошено слово Боже в чужім язичі. Тим-то розповсюднилися тут духовна темрява, п'янство і моральний упадок. Язик руский, яко простацкий, хахольський, викинено з церкви і з плебанії; він найшов для себе пристановище лише в курній хаті селянина» [7, с. 489]. Вражає далекоглядність душпастиря щодо осмислення фундаментальних основ буття українського народу і його екзистенцію на всі віки. Актуально не лише те, що автор усвідомлює

роль мови – консолідаційну, комунікативну, історіософську, просвітницьку, виховну та націєзахисну, а й важливість порушення самої мовної проблеми.

Для читача зовсім не є дивно (за фабулою), що після запрошення парохом до проповіді латинського священника, як імператив звучить виокремлене єпископом І. Снігурським проповідувати рідною українською мовою:

«Коли владика почув сі слова, сумрак невдоволення покрив его лице.

– Чи вже ж, – сказав, – межі нашим кліром не найдеся ніхто, що зумів би науку, відповідну до так великого торжества, виголосити? Ми вже так піднепали, що утратили віру у власні сили! Прошу повідомити сего священника (а мова йде про латинника – І. Р., А. Р.), що проповідь хто другий виголосить. І межі нашим духовенством найдеся не оден, що краснорічиво вискаже Боже слово...» [7, с. 511].

К. Селецький наочно демонструє еволюцію національного поступу, коли народ повертається до свого, передусім мови. «Недавно еще всі говорили по-польски; тепер, коли почули, що світські люде, еще до того ц.-к. урядник, що був по старості першорядна особа, говорить по-руски, – всі стали сим хлопским язиком бесідувати. Дивна якась надія прошибла серця всіх присутніх» [7, с. 513].

Отець добре усвідомлює, що першовитоки становлення нації заховані передовсім у рідному слові. Сучасний мовознавець Я. Радевич-Винницький: слушно резонує: «Нація-держава прагне жити щасливо і вічно, залишаючись сама собою, тобто зберігаючи свою культуру й мову» [5, с. 9]. Перефразовуючи цитату вченого українська нація-держава зможе **вижити і жити** щасливо та вічно, залишаючись сама собою, зберігаючи свою культуру й мову. Отже, за отцевим твердженням, українська ідентичність можлива лише завдяки культурі й мові, причому мова має першорядне значення.

Глорифікація рідного слова надважлива для автора, і цьому першорядному національному коду о. К. Селецький приділяє виняткову увагу. Мова постає для отця у своїй сакральній іпостасі, адже дарована Богом. «Стережіт, родичі, діти ваші, щоб ніколи прокляття з уст їх не вийшло, щоб гидкими словами мерзилися, щоб нич такого від вас не учули або межі вами не побачили» [7, с. 188].

Мова повинна бути незаплямованою, питомою. Саме тому так іронічно реагує на свого персонажа в оповіданні «Як то з русина Івана зробився німець Іоган, що его і власна мати не пізнала» [7, с. 106], який за роки відбування військової повинності забув материнське слово.

Як дотепно й водночас з гіркою пересторогою для інших розвінчує автор мовне «чудовище»:

«Сапермент! То ви мене не спізнали, мутерко?

– Як же я вас мала спізнати? – відказала стара, – коли я вас ніколи у життю не бачила?..

– Або ж ваш син не Іоган, що єго сем взяли на вояка?

– А вже ж такой не Іоган, мій хлопець Івасьо звався.

– Ну то аллесь айнсь: Іоган чи Івась, мутерко! Та я сем ваш, а не чий инший.

– Жартуйте сі здорові, пане вояк, – повідає кобіта, – мій Івась не мав хотя й би волоска під носом, коли єго взяли до войска, – а не аж такі вуси!

– Ей, то сем кляйнікайти, – каже жовняр, – виріс я, то виріс і шнур-барт. Я семь справедливий ваш Іоган.

– От прийшли ви кепкувати собі зо старої баби, ідіть з Богом, пане вояк, туди, звідки прийшли; ви не мій Івась, мій Івась говорив так, як я по-людски, а не так дивно плентав язиком, як ви ту ось пленчете!

– Сапермент нох а маль! – крикнув вояк, – або я знам, як сем до вас говорити? Та я сем ваш син, ваш Іоган, дайте сем руку, щоби-м привітався!» [7, с. 208].

Кінцівка оповідання почасти моралізаторська, але прониклива, щира: «Ти, милий брате, єсь сином тої землі, землі рускої, на котрій всі люде, що однаковим язиком бесідують, що однаково Бога славлять, що мають одні і ті самі звичаї та обичаї, суть собі, мов рідні братя, і взаїмно за своє добро стояти мають...» [7, с. 208].

Душпастир добре розуміє «мовні» гріхи свого народу і виразно бачить трагічні наслідки непоштивого ставлення до материнського слова. Він як християнський просвітник намагається всіляко донести до своєї пастви настанови звільнення з чужомовності, тому в його арсеналі цілеспрямована методологія повернення до свого, рідного. Інколи отець роздумує над зневаженням батьків через мовні покручі, а це гріх супроти четвертої заповіді: «Лиш за тоє отець і мати **гірку долю мають** (підкреслення наше – І. Р., А. Р.) з таким чоловіком, бо то говорить ніби по-руски, ніби по-польски, половина слів по-німецьки затинає, яким еще язиком балакає» [7, с. 106]. Деколи ця неприродна штучність комунікації виглядає кумедно й недолуго, але це лише іронічно-саркастичне повчання для нерозумних дітей. Автор глибинно усвідомлює справжнє жахіття мовного каліцтва, тому й ставить цю провину в один ряд із найбільшими гріхами супроти самого Бога: «Сміх пустий бере розумного чоловіка, коли чує таку дурну бесіду, лиш і страх заразом, бо

кождий, що мішає чужі слова до своєї бесіди, грішить тяжко, бо псоває дар Божий і самому Господу Богу всемогучому противиться. Глупаки знов і недоуки кажуть: тая бесіда красша, як наша, тая бесіда лучша від нашої, тая бесіда панська, а тая хлопска... Вже того чиста брехня добрі люде!» [7, с. 107]. В отця тісно синтезоване національне і християнське, причому національне перебуває під захистом Сотворителя всесвіту. Той, хто противиться рідному, стає на боротьбу супроти Бога. Через осмислення мовного дискурсу отець-просвітник формує національно-християнську доктрину. Гуманізм полягає насамперед у тому, що людина є вільною, створена за образом та подобою Всевишнього, спроможна здійснювати вибір між добром та злом. Однак ганебною і злочинною є відмова від дару Господнього, тобто від тієї мови, за отцевим бесіди, яку даровано Творцем. К. Селецький не обмежує свободу людини, але й не звільняє її від національно обов'язку – плекати і примножувати подаровані таланти. Зрештою, чи може особистість бути по-справжньому вільною і щасливою, зрадивши рідне слово та відірвавшись від Бога? Очевидно, що ні, гріх відступництва завжди тяжітиме над нею. «Бо так само, як Бог наділив кожного чоловіка розумом і волею, щоб розуму набирати наукою, а волю нагинати до доброго і відклоняти від злого, так наділив Бог кождий нарід на землі власною бесідою, котру він плекати, після сил розвивати і шанувати довжен. Для француза єсть французкий, для німця – німецький, для поляка – польський, для москаля – московський, а для русина – руский язик від Бога даний, той, отже, яко русин шанувати і плекати маєш. Коли протое цураєшся твоєї бесіди або єї переиначуєш, ділаєш зраду против народові твоєму і грішиш тяжко, бо цураєшся і матері, і вітця твого!..» [7, с. 107]. Цей наратив доречно перенести на масштаби держави, яку, як і мову, повинен берегти й розбудовувати кожен громадянин. Отець демонструє сенси національного й християнського буття, збагнувши і шануючи їх, на цій землі людина зможе жити гідно та щасливо.

Реалії мовно-культурного, релігійного і соціально-економічного становища українського народу, на жаль, не були часто сприятливими щодо повноцінного розвитку українства. І це не могло залишитися непоміченим чи замовчуванним для освіченого пароха. Сучасна дослідниця М. Стецик, вивчаючи мовотворчість Кирила Селецького, слушно характеризує контекст епохи: «Опоненти народної мови, зосібна Д. Зубрицький, щедро засипані «миколайчиками» та густо обкурени димом з московських кадилиць, «на користь і в догоду» своїм ідейним та ідеологічним покровителям називали її – живу народну мову – «язиком черни, пастухов, пасечников, Грицьков» [8, с. 144]. У таких умовах

захист рідного був насправді рятівним кругом для усього народу і піднесений голос отця-письменника в обороні батьківського слова звучав надзвичайно актуально. Адже «К. Селецькому, окрім постійної духовної опіки, вельми залежало на тому, аби українці повірили в себе, були самодостатніми, позбувалися вікових ментальних комплексів (меншовартості, упослідженості, покірливості), завдяки двом чинникам, – ревно́й молитві рідною мовою в праці – навіть із найнижчих прошарків піднімалися на суспільний п'єдестал» [8, с. 142–143]. Окрім того, завдяки величному «мовному собору» о. К. Селецького, за словами М. Стецик, й до сьогодні збережено органічність мови бойківсько-наддністрянської говірки, неповторний стиль народного колориту.

Національні аспекти у творчості о. Кирила Селецького підсилюють шевченківські мотиви. Звернімо увагу на слова Кобзаря, які стали мотивом до читанки отця УГКЦ «В своїй хаті...». Звісно, виразні типологічні сходження окремих образів та тем обох авторів заслуговують на самостійне дослідження, проте саме це твердження яскраво репрезентує національну позицію. Про таку «свою хату», очевидно, мріяв і о. К. Селецький і віднаходив власну, може, не таку вже й досконалу, але щирі. Більше того, цей образ ідеологічно та символічно вельми важливий для душпастиря і навіть стає назвою його читанки 1868 року (Своя хата. Читанка. Сельському народу на хосенъ списавъ Мілкъвський человѣкъ). Концепт хати корелює, чи радше, ототожнюється з виміряним образом бажаної держави України, рівно ж, зі своєю церквою, мовою та культурою. Ця складова надважлива для о. К. Селецького у творенні національного простору.

Окрім того, образ хати відіграє й естетичну роль, вивершує колорит сільської ідилії, що часто простежено в українському письменстві, насамперед у Т. Шевченка. Отець майстерно і з любов'ю естетизує сільський побут: «Мило то є переїхати через таке село, ги Німстів. Хати ставлені всі до соньца, а в хатах харність велика. На кождім обійстю лад і порядок, же аж любо дивитися» [7, с. 69]. Сільський побут стає предметом довершеного художнього опису, а прозовий текст о. Кирила Селецького в дечому нагадує жанр пасторалю.

А ось і ще одна цитата, яка доволі промовисто перегукується із «Садком вишневим» Кобзаря. «Над берегом широкого Дністра розкинене меж вербами сельце невеличке. Нарід там мешкає заможний, бо хати всюда статні, а коло хат стожків та оборогів з сіном і з збіжом повно. Помеже хатами єдна тільки якось для ока принаднійша, білов глинков вимускана, – над нев горує росохатий дуб, а на том дубі бузьок гніздо си увив. Коло той хати харність повсюду велика, сад ю окружає

докола, а в том саді яблук і грушок без ліку. За садом пасіка невеличка» [7, с. 51]. На цей аспект звертає увагу і М. Стецик [8, 146].

Уплив Т. Шевченка на творчість душпастиря очевидний. Окрім описів сільського побуту, у К. Селецького мотив туги і вболівання за долю рідного народу, за окрему людину нагадують Кобзаря. Ці розповіді поглиблюються, й вагомим християнськими концептами – і любов'ю до ближнього, жертвовності, милосердя.

Зрештою, о. К. Селецький не лише тугою, жалем, журбою подібний до Т. Шевченка, але й універсальним ментальним імперативом:

І не жалуй, брате, ні праці, ні труду.
Сій здорове зерно для свого люду.
Тоді твоя праця не піде намарно,
А надія в Бозі, буде жниво гарне. [7, с. 15]

У Т. Шевченка «Ми діждемося Вашингтона / З новим і праведним законом? / А діждемось-таки колись» [10, с. 554]. Ці приклади трапляються не поодинокі в обох авторів. Отже, обидва українські достойники живуть непохитною надією, навіть переконанням, що Україна відбудеться як держава, і цілком справедливо наголошують на потребі самозреченої праці для розбудови власної країни.

Тема свого, українського, міцно вкорінена у моральність взаємин родини, сім'ї. Божа заповідь «Шануй батька й матір...» виростає в автора до національної автологемі пошанування свого народу. І, прикметно, ті персонажі, що не відступили від Божого закону, непохитні в національному. Тут тісно переплітаються християнське і національне. Адже ті, хто відступив від заповідей, втрачають батьківське благословення аж до свого покаяння і навернення. У багатьох різножанрових текстах імплікований Шевченків прототекст: «Бо хто матір забуває, / Того Бог карає, / Того діти цураються, / В хату не пускають. // Чужі люди проганяють, / І немає злomu / На всій землі безконечній / Веселого дому» [10, с. 309]. Отець наводить цитату: «Проклятий най буде той, мовить Письмо Святе, котрий не почитає отця свого і матери своєї!» [7, с. 176].

Образ рідної землі, її краси, багатства, мальовничості вивершується знаковим етнонімом, Україна, – трапляється й назва «Русь» (більш уживана під ту пору). Образ цей романтичний, пронизаний сентименталізмом, зболений, але водночас нескорений, сповнений віри, здатний захистити себе й вистояти серед ворогів: «За ним наша Україна / Пустилась гуляти, / Коле враже покоління, / Не дасть спочивати» [7, с. 49]. Часто Україна нагадує старозавітну обітовану землю, тому й не дивно, що вона така приваблива для ворогів і зайд: «Бог всілякими красами, всіляким богацтвом заосмотрив нашу землю. На ланах збіжа повно,

по оборах худоби без ліку, а в пасіках меду багато. Соли та заліза не будеш ту жадіти. Тому-то з давен-давна кожний рад спішив на Русь, где процвітали такії достатки, – тому-то і татари геть-геть з далеких сторон зі своїм начальником-ханом та поганими мирзами так часто находили тую медом та молоком пливучу землю» [7, с. 47].

Висновки. Національне, тісно поєднане християнським нарративом, органічно вписується у творчість о. К. Селецького як продовження української традиції і пошуку власної незалежної держави та особистої самототожності. Автор не лише творчо переосмислює досвід інших країн, а й глибоко занурюється в українську історію. Митець креує образну систему, з її національними архетипами й образами національної етносвідомості (хата, нива, сівач тощо). А оскільки о. К. Селецький був безпосередньо близький до народу, то ці символи максимально виразно розкриваються у текстах. Отець акцентує на українській ідентичності, а також на тому, що християнське й національне взаємодіють і взаємодоповнюються, позаяк у візії о. Кирила Селецького, є визначальними субстанціями і конкретної людської долі, й етносу загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вергун Т.¹ О. Кирило Селецький. *Богословія*: науковий тримісячник. Рим, 1988. № 52. С. 131–196.
2. Годунько Й. Наш український Дон Боско. Ярослав, 1906. Львів, 1991. С. 4. [ГА ЗСЙ].
3. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 1994. 218 с.
4. Інтерв'ю з с. Маркіяною (Василишин) про о. Кирила Селецького, беатифікаційний процес якого незабаром має розпочатися. *Оранта* : веб-сайт. 2008. URL: https://oranta.org/index.php?option=com_content&view=article&id=166:lotec-kyrylo-selecky-ce-velyky-svjatec-osoba-jakoju-ja-postino-zahopljujusr&catid=35:istorychni-postaticat&Itemid=48.
5. Радевич-Винницький Я. Україна: від мови до нації. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 1997. 360 с.
6. Розлуцька А.Г. Морально-виховні аспекти педагогічної спадщини о. Кирила Селецького. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. учених, Харків, 13 травня 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди ; редкол.: Ю.Д. Бойчук (голов. ред.) та ін. Харків, 2021. С. 129–131.
7. Селецький К. Вибрані твори : у 2-х т. / упоряд. та ред.: Ігор Розлуцький, с. Маркіяна (Василишин). Дрогобич : Коло, 2018. Т. 1. 608 с.
8. Стецик М. Художня творчість о. Кирила Селецького в контексті духовно-просвітницьких та естетичних пошуків і мовно-ментальних викликів. *Рідне слово в етнокультурному вимірі* : зб. наук. пр. / Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич : Півсвіт, 2021. С. 141–152.

¹ У збірнику подаємо Т. Вергун, з огляду на те, що у «Богословії» помилково приписано авторство П. Вергунові.

9. Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. Київ : Наукова думка, 1984. Т. 41. 682 с.
 10. Шевченко Т. Кобзар. Київ – Харків : Видавничий дім Школа, 2002. 638 с.

REFERENCES

1. **Verhun, T. O.** (1988). Kyrylo Seletskyi [Kyrylo Seletsky]. *Bohosloviia: naukovyi trymysiachnyk – Theology: scientific quarterly*, 52, 131–196. Rym [in Ukrainian].
2. **Hodunko, Y.** (1906, 1991). *Nash ukrainskyi Don Bosco [Our Ukrainian Don Bosco]*. Yaroslav, Lviv [Main Archive of the Congregation of the Sisters of St. Joseph the Betrothed] [in Ukrainian].
3. **Ivanyshyn, V.P., & Radevych-Vynnytskyi, Ya.K.** (1994). *Mova i natsiia [Language and nation]*. Drohobych: Renaissance Publishing House [in Ukrainian].
 Interviu z s. Markiiianoiu (Vasylyshyn) pro o. Kyryla Seletskoho, beautyfikatsiinyi protses yakoho nezabarom maie rozpochatysia [Interview with the nun sister Markiana (Vasilyshyn) about Fr. Kyrylo Seletsky, whose beatification process is about to begin]. (2008). *Oranta*. Retrieved from https://oranta.org/index.php?option=com_content&view=article&id=166:lotec-kyrylo-selecky-ce-velyky-svjatec-osoba-jakoju-ja-postino-zahopljujusr&catid=35:istorychni-postati-cat&Itemid=48 [in Ukrainian].
4. **Radevych-Vynnytskyi, Ya.** (1997). *Ukraina: vid movy do natsii [Ukraine: from language to nation]*. Drohobych: Renaissance Publishing House [in Ukrainian].
5. **Rozlutska, A.H.** (2021). Moralno-vykhovni aspekty pedahohichnoi spadshchyny o. Kyryla Seletskoho [Moral and educational aspects of the pedagogical heritage of Fr. Kyrylo Seletsky]. In Yu.D. Boichuk (Ed.), *Nauka ta osvita v doslidzhenniakh molodykh uchenykh: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii dlia studentiv, aspirantiv, doktorantiv, molodykh uchenykh – Science and education in the research of young scientists: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference for students, postgraduate students, doctoral students, young scientists*, Kharkiv, May 13, 2021. (pp. 129–131). Kharkiv [in Ukrainian].
6. **Seletskyi, K.** (2018). *Vybrani tvory [Collection of works]*. (Vols. 1–2; Vol. 1). I. Rozlutskyi & s. Markiiiana (Vasylyshyn) (Eds.). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
7. **Stetsyk, M.** (2021). Khudozhnia tvorchist o. Kyryla Seletskoho v konteksti dukhovno-prosvitnytskykh ta estetychnykh poshukiv i movno-mentalnykh vyklykiv [Artistic creativity of Fr. Kyrylo Seletsky in the context of spiritual-educational and aesthetic searches and linguo-mental challenges]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri – Native word in ethnocultural dimension* (pp. 141–152). Drohobych: Posvit [in Ukrainian].
8. **Franko, I.** (1984). *Zibrannia tvoriv [Collection of works]*. (Vols. 1–50; Vol. 41). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
9. **Shevchenko, T.** (2002). *Kobzar*. Kyiv – Kharkiv: School Publishing House [in Ukrainian].